Nr. 10. Kraków, dnia 1 października 1904 r. Rok VII.

KRONIKA FARMACEUTYCZNA

organ Galicyjskiego Tow. farmaceutycznego „Unitas“ w Krakowie

nagrodzona dyplomem honorowym na Wystawie przyrodniczo-lekarskiej w roku 1900.

Koledzy! Pamiętajcie o funduszu wydawnictwa „Kroniki farmaceutycznej“!

KONKURS.

Wydział Gal. Tow. farm. „Unitas“ w Krakowie rozpisuje z dniem dzisiejszym konkurs na redaktora pisma zawodowego *Kronika farmaceutyczna*. Termin do wnoszenia podań upływa z dniem 30-go listopada 1904 r.

Bliższych warunków wydawnictwa udzieli zgłaszającym się sekretarz Towarzystwa. Obowiązki redaktora wchodzą w życie z dniem 1 stycznia 1905 r.

Wykształcenie członków zawodu aptekarskiego w państwach europejskich. *)

W numerze 4 *Norske Apothekerforenings Tidskrift* zestawił Dr. Mjöen tabelarycznie żądania, które w poszczególnych krajach łączą się z wykształceniem. Ponieważ zestawienie to budzi ogólny interes, przeto prosiłem pana Dra Svendsena, aby przetłómaczył tabelę na język niemiecki.

W tabeli jest użyte wyrażenie „egzamin maturyczny“ tam, gdzie się rozchodzi o egzamin, który dopuszcza do wszystkich innych studyów uniwersyteckich. Widzimy z tego, w których krajach studyum farmaceutyczne stoi na tymsamym poziomie, co i inne studya akademickie. W pierwotnej tabeli brakuje dat odnoszących się do Norwegii. Tłumacz dodał je jednak dla zupełności. Nowe przepisy, które obowiązują w Niemczech od 1 października b. r. są przezemnie wstawione. Stosunki naukowe w Ameryce nie są uwzględnione, ponieważ są bardzo różnorodne, wskutek tego, że państwo nie stara się tam o wykształcenie zawodowe. *Tschirch.*

*) Dodatek do *Schweiz. Wochenschrift für Chemie und Pharmacie.*

Tabelaryczny przegląd najważniejszych postanowień co do

Miejscowość	I Wykształcenie przygotowawcze	II Czas nauki praktycznej	III Czas kondycyi jako pomocnik	IV Czas studyów	V Czas kondycyi po egzaminie
Belgia	Egzamin maturyczny.	Żaden.	1 rok.	3 lata obowiązkowo; w ogólności potrzeba jednak 4 lata (patrz VIII).	Żaden.
Dania	Wielki egzamin „wstępny“, który można mniej więcej porównać z niemieckim egzaminem dla „jednorocznych ochotników“.	$3^1/_2$ lat. Może być na prośbę na 3 lata skrócony.	Żaden.	18 miesięcy.	5 lat według ogólnego zwyczaju; niema ustawowego postanowienia.
Niemcy	Egzamin dla „jednorocznych ochotników“ (od roku 1875).	3 lata. Dla wstępujących z egzaminem maturyczn. 2 lata.	3 lata.	3 półrocza ($1^1/_2$ roku).	Żaden.
Nowe postanowienie od 1 paźdz. 1904	Ukończona z dobrym postępem pryma gimnaz., gimn. realnego lub wyższej szk. realnej.	3 lata. Dla wstępujących z egzaminem maturyczn. 2 lata.	1 rok.	4 półrocza (2 lata).	2 lata.
Anglia	Egzamin z ogólnych przedmiotów szkolnych i łaciny.	3 lata.	Żaden.	Obowiązkowo żaden.	Żaden.

farmaceutycznego wykształcenia w różnych krajach Europy.

VI Trwanie i porządek całego wykształcenia	VII Komisye egzaminacyjne przy egzaminie na pomocników	 państwowym	VIII Szczególne detailiczne i specyalne postanowienia
Czas studyów . 4 lata „ kondycyi . 1 rok Razem 5 lat (patrz VIII).	Niema egzaminu na pomocnika, za to egzamin przygotowawczy z hist. naturalnej po upływie dwuletnich studyów. Egzaminują nauczyciele.	Uczący nauczyciele patrz VIII.	Dwuletni czas studyów służy jako przygotowanie do przedwstępnego egzaminu z historyi naturalnej *(candidature en sciences préparatoires ou en pharmacie).* Egzamin końcowy odbywa się po roku kondycyi, chociaż czas studyów poprzedza czas kondycyi. Własne instytuty farmaceutyczne z fachowymi nauczycielami, którzy kierują nauką. Elementarnych nauk uczą się na odnośnych wydziałach.
Czas nauki . $3^1/_2$ roku „ studyów $1^1/_2$ „ Razem 5 lat Czas kondycyi 5 „ Razem 10 lat.	Nauczyciele szkoły fachowej i jeden aptekarz.	Nauczyciele szkoły fachow.	Nauka odbywa się w szkole fachow.
Czas nauki . 3 lata „ w charakterze pomocnika . 3 „ studyów . $1^1/_2$ roku Razem $7^1/_2$ roku z egzaminem maturyczn. $6^1/_2$ lat.	Radca medycynalny i dwaj aptekarze, jeden z nich właściciel apteki w odnośnym mieście.	Odnośni profesorowie uniwersytetu i dwaj aptekarze. Przy uniwersytetach, gdzie wykłada prof. farm., zastępuje on miejsce jedn. aptek.	W Marburgu, Wrocławiu, Erlangen, Strasburgu, Monachium, Berlinie i w Jenie istnieją własne instytuta farmaceutyczne z nauczycielami fachowymi, w większej części innych uniwersytetów są ustanowieni przynajmniej nauczyciele fachowi. Chemii, fizyki botaniki uczą się słuchacze na wydziałach przyrodniczych odnośnych uniwersytetów.
Czas nauki . . 3 lata „ kondycyi . 3 „ „ studyów . 2 „ Razem 8 lat z maturą 7 lat.	Urzędnik medycynalny i dwóch aptekarzy.	Profesorowie uniwersytetu chemii, botaniki, fizyki i farmacyi, i 1 lub 3 aptek.	
Po czasie nauki trzechletniej następuje czas studyów, co do trwania których niema prawnych postanowień.	Niema egzaminu na pomocnika.	Prezydent i wiceprezydent *Pharmaceutical Society* i pewna liczba aptekarz.	Szczególne rozporządzenie, albo raczej brak rozporządzenia w stosunkach studyów farmaceutyczn. w Anglii mało się nadaje do tej tabeli. Uczeń musi mieć 21 lat, jeżeli się zgłasza do egzaminu. Nauka leży przeważnie i egzamin wyłącznie w rękach *Pharmaceutical Society of Great Britam.* Prócz tego wiele prywatnych szkół farmaceutycznych.

Miejscowość	I Wykształcenie przygotowawcze	II Czas nauki praktycznej	III Czas kondycyi jako pomocnik	IV Czas studyów	V Czas kondycyi po egzaminie
Finlandya	5 klas państwowego liceum i egzamin z łaciny i fizyki.	3 lata. Dla maturzyst. gimnazyum realnego $1^1/_2$ r.	3 lata. Dla maturzyst. gimnazyum realnego $1^1/_2$ r.	2 lata.	Niema.
Francya	Matura (od 12 lipca 1878).	3 lata. Może być skrócony.	Niema.	3 lata.	Niema.
Grecya	Matura (od roku 1868).	Niema.	1 rok.	3 lata.	Niema.
Holandya	Tensam co dla medyków: złożony egzamin wyższej szkoły miejskiej. Dla doktorandów matura.	2 lata (tylko kilka godzin tygodn.).	Niema.	4—6 lat (wyjątkowo $3^1/_2$).	Niema.
Włochy	2 klasy, liceum 3 klasy, (matura) dla doktorandów.	Niema.	1 rok (patrz VIII).	3 lata (patrz VIII).	Niema.
Norwegia	Egzamin równający się niemieckiemu egzaminowi dla „jednorocznych ochotników“.	3 lata.	1 rok.	3 półrocza.	2 lata.

VI Trwanie i porządek całego wykształcenia	VII Komisye egzaminacyjne przy egzaminie na pomocników	 państwowym	VIII Szczególne detailiczne i specyalne postanowienia
Dla maturzystów Czas nauki 3 lata 1½ r. „ w char. pomocn. 3 „ 1½ „ „ studyów 2 „ 2 l. Razem 8 lat 5 lat.	Nauczyciele instytutu.	Odnośni nauczyciele.	Własny z uniwersytetem połączony instytut z własnymi nauczycielami w Helsingfors.
Czas nauki . . 3 lata „ studyów . 3 „ Razem 6 lat.	Nauczyciele wydziału.	Odnośni nauczyciele wydziału.	Dawniej można było być we Francyi farmaceutą „drugiej klasy" bez matury. Ustawą z d. 19 sierpnia 1896 wprowadzono jednak maturę jako obowiązkową. Własne farmaceutyczne wydziały. *Ecole supérieure de pharmacie* w Paryżu jest obecnie wcielona do uniwersytetu.
Czas studyów . 3 lata „ w charakterze pomocn. 1 rok Razem 4 lata	Niema egzaminu na pomocnika.	Odnośni nauczyciele, którzy udzielają nauki.	Egzamin pomocnikowski składa się po roku kondycyi, chociaż czas studyów wyprzedza czas służby. Własny instytut z własnymi nauczycielami fachowymi; elementarnych nauk uczą się uczniowie na odnośnych wydziałach.
Czas nauki . . 2 lata „ studyów 4—6 „ Razem 6—8 lat.	Niema egzaminu na pomocnika, lecz wspólny dla medyków i aptekarzy egzamin wstępny. (Nauki przyrod.) Egzaminują odnośni nauczyc.	Przy egzaminie teoretyczn.: odnośni nauczyc.; przy praktycznym: cisami, a potem jeszcze 1—2 aptekarzy lektorów, lub docentów pryw.	Wykształcenie aptekarzy w Holandyi równa się wykształceniu lekarzy. Jak w Belgii jest wstępny egzamin przyrodniczy. Własne farmac. instytuta z własnymi nauczycielami fachowymi; elementarnych nauk uczą się słuchacze na odnośnych wydziałach.
Czas studyów . 3 lata „ w charakterze pomocn. 1 rok Razem 4 lata.	Niema egzaminu na pomocnika.	Przy egzamin. rocznych odnośni nauczyciele; przy końcowym specyalny komitet.	Ostatni egzamin następuje tak, jak w Belgii i Grecyi po roku służby. Dla farmaceutycznych doktorandów jest czas studyów o 1 rok przedłuż. Własne instytuta farm. z własnymi nauczycielami fachowymi; elementarnych nauk uczą się słuchacze na odnośnych wydziałach. Ulepszony porządek został wprowadzony w roku 1876.
Czas nauki . . 3 lata „ w charakt. pomocnika 1 rok „ studyów . 1½ rok. Razem 5½ lat Czas kondycyi 5 „ Razem 7½ lat.	2 aptekarze (przynajmniej 1 właściciel) i 1 lekarz lub profesor medycyn.	Odnośni profesorowie uniwersytetu różnych zakresów nauk i jeden właściciel apteki.	Niema instytutu i nauczycieli fachowych; studya muszą być odbywane na uniwersytecie. Projekta reformy (własny instytut z nauczycielami fachowymi; dwuletni czas studyów i egzamin maturyczny) jak można przewidzieć wkrótce będą przyjęte. Studyujący farmaceuci bez matury nie są imatrykułowani.

Miejscowość	I Wykształcenie przygotowawcze	II Czas nauki praktycznej	III Czas kondycyi jako pomocnik	IV Czas studyów	V Czas kondycyi po egzaminie
Austrya	6 klas gimnazyalnych (do matury wymaga się 8) (od r. 1899).	3 lata. Dla maturzyst. 2 lata.	Niema.	2 lata.	5 lat.
Portugalia	Matura (od r. 1844) i kurs przyrodniczy.	2 lata.	Niema.	2 lata.	Niema.
Rosya	6 klas gimnaz. z łaciną (od r. 1881).	3 lata. Dla maturzyst. 2 lata.	Niema.	2 lata.	Niema.
Szwecya	Matura (od 1 stycznia 1896).	3 lata i teoret. kurs w instytucie.	1 rok.	2 lata.	3 lata.
Szwajcarya	Matura (od r. 1888).	2 lata.	1 rok.	2 lata.	Niema.
Hiszpania	Matura (od r. 1815).	Niema.	Niema.	5 lat.	Niema.

VI Trwanie i porządek całego wykształcenia	VII Komisye egzaminacyjne przy egzaminie na pomocników	 państwowym	VIII Szczególne detailiczne i specyalne postanowienia
Czas nauki . . 3 lata „ studyów . 2 „ Razem 5 lat Czas kondycyi . 5 „ Razem 10 lat Dla maturzystów 9 lat.	Gremium aptekarzy.	Profesorowie uniwersytetu do botaniki, fizyki, farmakognozyi, *ordinarius* dla chemii i 1 aptekarz.	Od doktorandów wymaga się matury i 4 lat studów uniwersyteckich. Nauka na uniwersytetach, gdzie niema instytutów i właściwych nauczycieli fachowych. W kilku uniwersytetach ustanowiono nadzwyczajnych profesorów do chemii farmaceutycznej. Farmakognozya jest złączona z farmakologią.
Czas nauki . . 2 lata „ studyów . 2 „ Razem 4 lata.	Niema egzaminu na pomocnika.	Odnośni nauczyciele.	Także w Portugalii byli do r. 1902 farmaceuci „drugiej klasy“ (patrz Francya). Własny instytut farm. z fachowymi nauczycielami; elementarnych nauk uczą się słuchacze na odnośnych wydziałach.
Czas nauki . 3 (2) lata „ studyów 2 „ Razem 5 (4) lat.	Prof. uniwersytetu wykładający farmacyę.	Odnośni nauczyciele.	Praktykanci aptekarscy miasta Petersburga uczęszczają podczas czasu nauki do szkoły fachowej. Czas nauki nie może przekroczyć 5 lat. Nauka na uniwersytetach, ale studyujący farmaceuci nie są imatrykułowani.
Czas nauki: praktycznej 2 lata teoretycznej $^{1}/_{2}$ rok. Czas w charakt. pomocnika 1 „ „ studyów . 2 „ Razem $5^{1}/_{2}$ lat. Czas kondycyi 3 „ Razem $8^{1}/_{2}$ lat.	Nauczyciele szkoły fachow.	Nauczyciele szkoły fachow.	Do r. 1905 można także egzamin na pomocnika składać po trzechletnim czasie nauki bez kursu teoretyczn. Własny zupełnie niezależny instytut, albo raczej szkoła fachowa.
Czas nauki . . 2 lata „ w charakterze pomocn. 1 rok „ studyów . 2 lata Razem 5 lat.	Po największej części 1—2 profesorów uniwersytetu i kilku aptekarzy.	Odnośni profesorowie uniwersytetu i 1 do 2 aptekarzy.	W Bernie i Zurychu własne instytuty z własnymi nauczycielami fachowymi. Elementarnych nauk uczą się słuchacze na odnośnych wydziałach. Instytut w Bernie jest wcielony do uniwersytetu, instytut w Zurychu do politechniki. W Lozannie kieruje nauką profesor chemii. W Bazylei i Genewie nauczyciele fachowi bez instytutu.
Czas studyów bez przerwy 5 lat.	Niema egzaminu pomocnika.	Odnośni nauczyciele.	Jeden rok obraca się na studya do przygotowawczego przyrodniczego egzaminu. Dla doktorandów jest czas studyów o jeden rok przedłużony. Własne farmaceutyczne wydziały.

Projekt założenia zakładu dla badań techniczno-chemicznych przy Państwowej Radzie Sanitarnej.

Według wniosku postawionego na jednym z posiedzeń Państwowej Rady Zdrowia przez radcę dworu prof. Dra E. Ludwiga taki urząd badania zajmowałby się techniczno-fachowemi w interesie publicznej służby sanitarnej koniecznemi badaniami, a specyalnie przedsiębrałby badanie środków lekarskich i lekarskich specyalności pod względem farmakognostycznym i chemicznym, dalej sprawowałby kontrolę i wydawał opinię o wodach mineralnych, zakładach do zaopatrywania w wodę, konstruowaniu zlewów na podstawie mikroskopicznych, chemicznych i bakteryologicznych badań.

Codziennie okazuje się konieczność wykonywania tego rodzaju badań, gdyż przeprowadzenie nowoczesnych ustaw sanitarnych, bez takich techniczno-fachowych badań jest poprostu niemożliwe. Dotychczas badania te w pojedynczych wypadkach wykonuje ów członek Państwowej Rady Sanitarnej, któremu przydzielono referat nad konkretnym wypadkiem, i który odnośną opinię ma przedkładać Państwowej Radzie Sanitarnej, resp. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

Urządzenie to pochodzi jeszcze z czasu, kiedy czynności departamentu sanitarnego w Ministeryum spraw wewnętrznych, jak również Państwowej Rady Sanitarnej nie obejmowały owego wielkiego zakresu, jak to dziś ma miejsce.

Wobec wielkiego i szybkiego rozwoju nowoczesnej państwowej służby sanitarnej jest rzeczą pewną, że czynności te z dnia na dzień coraz więcej będą się powiększać.

Chociaż dawniej było rzeczą możliwą, że poszczególni członkowie Państwowej Rady Sanitarnej, którzy swój urząd jako honorowy sprawują, mogli tego rodzaju badania obok swych właściwych czynności wykonywać, to wzrastająca z dnia na dzień ilość opinii i badań, które poszczególni członkowie Państwowej Rady Sanitarnej mają przeprowadzić zaczyna się stawać ciężarem, który jak można przypuścić, nie będzie mógł być stale znoszonym, gdyż większość członków, którzy tutaj głównie w grę wchodzą i tak jest obciążona nadmierną czynnością urzędową.

W niedalekiej przyszłości wszystkie te wyżej wspomniane badania nie będą mogły być tak jako uboczne zajęcie przeprowadzonemi i państwo znajdzie się wobec konieczności zajęcia się dokładnie jak najprędzej wnioskiem radcy dworu E. Ludwiga.

Publiczny zarząd sanitarny w Niemczech — pisze *Pharm. Post* — ma do użytku państwowy urząd zdrowia, który posiada ogromną organizacyę, na której czele stoi szereg dyrektorów i poszczególnych władz, których wspomaga znowu większa liczba naczelników laboratoryów z wielką liczbą sił pomocniczych.

Jeżeli u nas w Austryi, skutkiem ciężkich stosunków finansowych, nie możemy myśleć zaraz o stworzeniu tak bardzo rozgałęzionej instytucyi, to jednak przy utworzeniu urzędu do badania przy Państwowej Radzie Sanitarnej, będziemy musieli mieć na oku organizacyę i cel państwowego urzędu zdrowia i chociaż początkowo w skromnym zakresie.

Celem tak pomyślnego urzędu badania, byłoby według naszego zapatrywania nietylko przedsiębranie bieżących badań, jak je wykonuje departament sanitarny w Ministerstwie spraw wewnętrznych i jak je przeprowadzają członkowie Najwyższej Rady sanitarnej; lecz wkrótce okazałaby się zaiste także potrzeba, że na tem miejscu mają być przeprowadzone także te naukowe prace przygotowawcze, które muszą tworzyć podstawę prawodawczych środków w interesie publicznej służby sanitarnej.

Myślimy o takich pracach, jak to one są wyłożone w zachowanym niestety fragmentarycznie *Codex alimentarius,* a które w interesie uregulowanego handlu

środkami żywności, ile możności jak najprędzej dalej powinny być przeprowadzone. Tutaj należałyby także stałe prace przygotowawcze celem wydania nowych farmakopei, aby te dzieła odpowiadające szybkiemu postępowi umiejętności medycznej, w jak najkrótszym czasie mogły być wydane.

Również mogłyby tutaj podlegać krytycznemu badaniu nowo powstałe środki lecznicze, aby w ten sposób oddzielić plewy od pszenicy i tylko te środki lecznicze, które uległy temu chemicznemu i mikroskopicznemu badaniu wstępnemu, powinny być polecone lub dopuszczone do dalszego klinicznego badania.

Krótko mówiąc, jesteśmy przekonani, że taki urząd do badania mógłby przeprowadzać wiele ważnych w ogólnym interesie leżących prac, Rząd jednak powinien się liczyć z zadaniem przy stwarzaniu takiego urzędu, jeżeli ma on spełnić swoje zadanie, należy postawić ludzi na jego czele, którzy posiadają dostateczne doświadczenie na polu poszczególnych wchodzących tutaj w grę nauk, jak również na polu publicznej służby sanitarnej.

Z Galicyjskiego Tow. farm. „Unitas“ w Krakowie.

Wiadomości z Wydziału.

Protokół z posiedzenia Wydziału, odbytego dnia 28 września 1904.

Obecni koledzy: Antoni Śmieszek, prezes; Władysław Paderewski, sekretarz; Władysław Miętus, skarbnik. Wydziałowi: Karol Szymanowicz, Kazimierz Bojarski.

Odczytano protokół z ostatniego posiedzenia.

Wydział Gal. Tow. farm. „Unitas“ na posiedzeniu dzisiejszem uchwalił ogłosić konkurs wydawnictwa *Kroniki farmaceutycznej* w Krakowie. Warunki wydawnictwa tejże są do przejrzenia u sekretarza Towarzystwa (kol. Paderewski Władysław, Kraków, apteka „pod Słońcem“).

O wydawnictwo ubiegać się mogą wszyscy koledzy, pracujący w zawodzie aptekarskim, zamieszkali w Galicyi.

W miejsce ustępującego kolegi wydziałowego Maryana Lewińskiego, Wydział uchwalił zaprosić Mra Jana Różańskiego.

Wystąpili z Towarzystwa członkowie: Hamermann Leon, Sternbach Michał.

Po wyczerpaniu tematu zawodowych spraw posiedzenie zamknięto.

Antoni Śmieszek
prezes.

Władysław Paderewski
sekretarz.

Z życia zawodowego.

Ogólno austryackie Towarzystwo aptekarzy.

Dnia 4, 5 i 6 października b. r. odbędzie się w Wiedniu 42 Zwyczajne Walne Zebranie członków Ogólno austryackiego Tow. aptekarzy z następującym porządkiem dziennym:

1) Otwarcie zebrania przez radcę ces. R. Grünera.
2) Odczytanie wpływów i listy imiennej uczestników.
3) Sprawozdanie rachunkowe z roku ubiegłego odczyta Mr Sicha.
4) Sprawozdanie kasowe aptek Dr. Schlosser.

5) Wybór Komisyi rewizyjnej.

6) Sprawozdanie z czynności szkoły farmaceutycznej i chemiczno-farmaceutycznego laboratoryum, sprawozdawca Mr K. Glücksmann.

7) Sprawozdanie z czynności zakładu Towarzystwa do badania artykułów żywności, sprawozdawca Dr. Mannsfeld.

8) Sprawozdanie z czynności zakładu Towarzystwa do badań bakteryologicznych, sprawozdawca Dr. Schrank.

9) Spodziewana reforma zawodu, referent Dr. Zeidler.

10) Zaprowadzenie rządowych retaksatorów, referent Dr. Grüner.

11) Zajęcie stanowiska wobec cen dla osobliwek.

12) Omówienie ekonomicznego stanu zawodu aptekarskiego.

13) Sprawozdanie Komisyi rewizyjnej.

14) Wybór Dyrekcyi Towarzystwa na przyszły okres 4-letni.

15) Wnioski członków.

16) Zamknięcie zebrania.

Związek Tow. farmaceut. Austryi.

Zaproszenie: Dnia 5 listopada b. r. odbędzie się w Bernie Morawskiem VII. Zwyczajny Zjazd Związku. Na porządku dziennym postawiono:

1) Otwarcie i zatwierdzenie ważności Zjazdu.
2) Odczytanie i przyjęcie ostatniego protokółu.
3) Złożenie rachunków z roku ubiegłego.
4) Sprawozdanie kasowe i preliminarz na rok następny.
5) Wybór przewodniczącego Związku, Komisyi rewizyjnej i sędziów rozjemczych.
6) Wybór miejsca następnego zebrania.
7) Reforma zawodu.
8) Wnioski Stowarzyszeń Związku i delegatów.
9) Zamknięcie Zjazdu.

Za Związek Tow. farm. Austryi:

Mr Józef Longinovits
Mr Jaroslav Cejka
sekretarze.

Mr Bernard Scherak
przewodniczący.

Mr Walery Włodzimirski
Mr Piotr Kabrhel
zast. przewodniczącego.

Ogólno austr. Tow. farm. w Wiedniu.

Dnia 21 września odbył Wydział Towarzystwa posiedzenie. Wybrano Komitet, którego zadaniem będzie zająć się sprawą obligatoryjnego funduszu pensyjnego. Postanowiono akcyę prowadzić w tym kierunku, aby rząd przed wprowadzeniem reformy systemu przyznał prawo ściągania taks koncesyjnych na rzecz tego funduszu i postanowiono wpływać na młodszych szczególniej kolegów, aby zapisywali się do funduszu wiedeńskiego, gdyż w ten sposób w przyszłości unikną opłaty większych wkładek.

Wybrano Komitet trzech, którego zadaniem będzie sprostować liczne błędne informacye, jakich udzielili niektórzy eksperci subkomitetowi Komisyi sanitarnej.

KRONIKA BIEŻĄCA.

Listy, pisma, przesyłki dotyczące Redakcyi prosimy adresować:
Redakcya „Kroniki farmaceutycznej", Kraków, apteka szpitala św. Łazarza.

Pieniądze dla Redakcyi prosimy nadawać **tylko czekami** pocztowej Kasy oszczędności w Wiedniu Nr 852.347, które Redakcya na żądanie wysyła opłacone.

Przedruki i tłumaczenia, zaczerpnięte z „Kroniki farmaceutycznej", dozwolone tylko z podaniem źródła.

Osobiste:

Zarządy. Zarząd apteki w Łopatynie objął Mr Dąbrowiecki. Mr W. Kornicki objął zarząd apteki Libowickiego w Gmünd (Austrya niższa).

Dzierżawy. Mr E. Stoeger zrzekł się dzierżawy apteki w Rudniku. Aptekę Frauenglasa w Tarnowie wydzierżawił Mr Reich. Aptekę spadk. śp. Adera w Ropczycach wydzierżawił Mr S. Rydel, aptekę Ormezowskiego w Haliczu Mr Hammermann, aptekę spadk. ś. p. Schneidra w Podwołoczyskach Mr Weinber, aptekę Amirowicza w Stanisławowie Mr K. Armatys, aptekę ś. p. Nahlik Mr Angermann, aptekę Krzyżanowskiego w Czerniowcach Mr Sternbach.

Koncesye. Starostwo w Nowym Sączu nadało koncesyę na aptekę sezonową w Żegiestowie Mrowi Edwardowi Kiernikowi.

Komisya kwalifikacyjna Gremium apt. Gal. wschod. zestawiła na Żabie następujące terno kandydatów: 1) Mr G. Tlappe ewentualnie Mr J. Orłowski, 2) Mr Czesław Minnicki (I. inst. Waręż) ewentualnie Mr W. Podstawski, 3) Mr Fr. Wlassak. Na Niżniów: 1) Mr G. Tlappe ewentualnie Mr J. Skurewicz, 2) Mr J. Haszczyc, 3) Mr W. Błocki. Jak więc widzimy, Gremium apt. Gal. wschod. uwzględniło kandydatów zachodniej części kraju, co wobec dawnego postępowania zasługuje na uznanie.

Rekursu Gal. Tow. farm. *Unitas* przeciw orzeczeniu c. k. Namiestnictwa w sprawie 3-ciej apteki w Podgórzu c. k. Ministerstwo nie uwzględniło.

Odznaczenia. Mr J. A. Koperski, zarządca apteki w Bad Gastein, kilkakrotnie odznaczony przez członków domów panujących, obecnie otrzymał od króla saskiego order II. klasy domu ernestyńsko-saskiego. Kolega Mr Koperski bawił w tych dniach w kraju, zkąd udaje się do Nicei, gdzie pracuje w aptece przy placu *de la Paix*

Dostawa leków dla klinik w Krakowie. Sprawa dostarczania leków dla klinik krakowskich została definitywnie załatwioną pomiędzy Wydziałem krajowym a rządem. Dostawę obejmuje apteka szpitala powszechnego w Krakowie.

Stan zdrowia posła Piepes Poratyńskiego. Jak to donosiliśmy w jednym z poprzednich numerów pisma, od dłuższego czasu stan zdrowia Pana posła Piepes Poratyńskiego nie był zupełnie zadawalniający. Obecnie szanowny referent subkomitetu sanitarnego w Radzie Państwa przebywa na kuracyi w jednym z renomowanych zakładów leczniczych, a obecne polepszenie pozwala spodziewać się, że wkrótce powróci do zupełnego zdrowia i w pełni dawnych sił obejmie tak ważny dla zbliżającej się reformy posterunek. Życzenia szybkiego powrotu do zdrowia zasyłamy Szanownemu Panu przewodniczącemu Gremium aptekarzy lwowskich.

Nowe koncesye. C. k. Namiestnictwo zezwoliło na kreowanie nowej 5-tej apteki w Przemyślu, a c. k. Ministerstwo spraw wewn. poleciło rozpisać konkurs na nową aptekę w Krakowie w dzielnicy Piasek.

Sprawa rekursów przeciw nadaniu koncesyi na aptekę w Sanoku i Samborze, oraz kreowania nowych aptek w Jaśle, Zamarstynowie i Rzeszowie wkrótce będzie przedmiotem obrad krajowej Rady Zdrowia.

W niewytłumaczony dotychczas sposób zalega w Gremium aptekarzy Galicyi wschodniej sprawa apteki na Łyczakowie. Sądzimy, że wchodzą tu w grę interesy osobiste, a to Gremium, które kilkakrotnie narzekało na przewlekanie spraw w biurach rządowych, samo nie powinno kroczyć za złym przykładem.

Teorya a praktyka c. k. Ministerstwa spraw wewn. C. k. Min. spraw wewn. w okólniku z dnia 21 kwietnia 1902 L. 16.441 poleciło władzom I i II instancyi, aby w szybszem tempie załatwiały sprawy dotyczące kreowania nowych aptek. Okólnik ten spowodowany został ruchem socyalnym ostatnich lat, jaki powstał pośród współpracownikami i w tych kołach został przyjęty z uznaniem. Nie tak wiele czasu upłynęło od chwalebnago kroku c. k. Ministerstwa, a jesteśmy świadkami, że u tej władzy teorya od wykonywanej praktyki stoją bardzo daleko. W biurach Ministerstwa od przeszło pół roku zalegają sprawy aptek w Narolu, Grębowie, Narajowie, Drohobyczu i Tarnopolu, co wygląda na opieszalstwo, gdyż nie chcemy posądzać o złą wolę. Podobne postępowanie powinno znaleść echo na zbliżającym się Zjeździe Związku.

Szwajcarskie curriosum. Waadtländerskie Towarzystwo aptekarskie przyjęło następujące od 1 lipca t. r. obowiązujące „Rozporządzenie dla panów współpracowników i wolonterów“: Współpracownicy i wolonterzy będą przez radę sanitarną dopuszczeni po poprzedniem wykazaniu się świadectwami w biurze sanitarnem. Jeżeli świadectwa uznane zostaną za wystarczające, zostanie im udzielone pozwolenie praktykowania na jeden rok. Po upływie roku musi ono być na nowo udzielonem. Zagraniczny współpracownik lub wolonter winien za to uiścić kantonowi Waadt podatek 5 fr. Panowie współpracownicy i wolonterzy mają się stosować do następujących postanowień:

Muszą być na miejscu przy otwieraniu apteki. Wolny czas podczas dnia: pół godziny na śniadanie. godzina na obiad i godzina wieczór. Tygodniowy wychód: według wyboru albo jedno popołudnie z wieczorem i jeden wieczór od godziny 7, albo jeden cały dzień. Prócz tego każdą co drugą niedzielę wolne w tych interesach, które w niedzielę nie zamykają. Zresztą każda niedziela wolna z wyjątkiem niedziel służbowych. W niedzielę, w którą apteka jest otwarta, ma współpracownik służbę jak w każdy inny dzień. Jeżeli Nowy Rok, Wniebowstąpienie, Wielki Piątek i Boże Narodzenie przypadają w dniu tygodnia i apteka jest zamknięta, to święta te zastępują dnie wychodu tegoż tygodnia.

Aptekarz zastrzega sobie zmianę oznaczonych godzin, albo oznaczonych dni na mocy poprzedniego uwiadomienia. Pomocnik musi o każdej zmianie przynajmniej jeden dzień naprzód zawiadomić. Podczas nieobecności aptekarza spożywa współpracownik lub wolonter obiady w pokoju obok apteki.

Nie wolno im: *a)* palić w aptece, pokojach przytykających, piwnicy, magazynie i we wszystkich innych ubikacyach; *b)* przyjmować wizyt w czasie służby (!!!); *c)* w nieobecności pryncypała wyrabiać preparata, które wymagają dłuższego ogrzewania, wyjąwszy wypadki nagłe; *d)* wykonywać prywatnych fotograficznych robót (!!!).

Zwraca się na to uwagę, że nawet w czasie bardzo krótkiej nieobecności pryncypała tylko współpracownik jest odpowiedzialny w aptece, w laboratoryum itd. On ma cały nadzór nad nim albo nad chłopcami domowymi i nie może go albo tych zostawić samych w aptece; jednem słowem on podejmie wszystkie konieczne reguły dla dobra apteki.

Pozostawiony klucz od domu odbiera się, jeżeli współpracownik albo wolonter wraca do domu w nocy z hałasem lub w podnieconym stanie (?!) Pryncypał może żądać zapłacenia rozbitego naczynia albo przedmiotu do użytku (w aptece i pokoju obok apteki), a który stał się wskutek tego nieużytecznym. Na wypadek wypowie-

dzenia musi współpracownik lub wolonter zawiadomić pryncypała trzy miesiące przedtem stosownie do ustawy szwajcarskiej, odnoszącej się do zobowiązań i zwyczajów w aptekach i innego terminu wcale się nie uznaje.

Poprawa stosunków kondycyjnych w Fiume. Po dłuższych układach tamtejszych współpracowników z właścicielami aptek przyszło do zgody. Obecnie Ministerstwo spraw wewnętrznych zatwierdziło w całości porozumienie się obu stron, zezwoliło na wprowadzenie spoczynku niedzielnego, tak, że na przemian co 15 dni 3 do 4 apteki mają być zamknięte, a w przyszłości tylko 3 lub 4 apteki będą miały nocną służbę. Będą ją odbywać te apteki, które są otwarte w niedzielę popołudniu. Te zmiany wchodzą w życie już 16 t. m. W czasie wybuchu chorób epidemicznych ustają na czas trwania tychże ulgi służby nocnej. Dalej, na drzwiach zamkniętej apteki ma być podana najbliższa do dyspenzacyi gotowa apteka. Magistrat wolnego miasta Fiume rozporządził, że od 1 do 15 włącznie każdego miesiąca są wolne od służby nocnej apteki Franciszka Prodama, M. Mizzana, G. Cattiego i H. Babiča, podczas gdy od 16 do ostatniego każdego miesiąca mają korzystać z tego dobrodziejstwa apteki panów D. Accurtiego, Adolfa Schindlera i G. Prodama. Na urlop przeznaczono 8 dni — tylko apteka Cattiego daje 14 dni.

H. K. T. w Poznańskiem. W *Berlin. Pharm. Zeitung* jeden z aptekarzy umieścił następujące ostrzeżenie: „Panowie koledzy jakiejkolwiek są narodowości i wyznania — zrobią dobrze w swoim własnym interesie, jeżeli w prowincyi poznańskiej nie będą kupowali aptek (wyjąwszy może Poznania i Bydgoszczy), które dają więcej nad 20 Mille obrotu, gdyż mógłby ich spotkać podobny los, jaki spotkał właścicieli aptek w Pleszowie, Wrześni, Koronie, Grätz i Grodzie — w miastach od 4—5000 mieszkańców — w których założenie drugiej apteki już nastąpiło *resp.* ma nastąpić. Kto zna wspomniane miasta i stosunki odnośnych właścicieli, ten pojmie, jaka szkoda wzrasta dla tych ostatnich wskutek nowych koncesyi. Smutnie patrzą oni w przyszłość widząc egzystencyę zrujnowaną i zawiedzione nadzieje bez najmniejszej ze swej strony winy i powodu (gdzie jest aptekarz Polak otwierają aptekę dla Niemca *dop. Red.*). Rozumie się samo przez się, że nowe apteki winny być otwierane, ale sądzę, że dotychczas nigdzie surowiej nie postąpiono, jak w tych pięciu wypadkach. Co innego jest otwieranie nowych aptek w wielkich miastach, a co innego w miastach prowincyonalnych, w których dotychczas tylko jedna apteka istniała, mianowicie, jeżeli się ją bez przeczucia niebezpieczeństwa niedawno przedtem za drogie pieniądze nabyło. W takich wypadkach powinienby rząd być może nieco względniejszym. Co było do tego pobudką, aby właśnie najuboższą prowincyę Prus, tak licznie uszczęśliwiać nowemi aptekami (H. K. T. *dop. Red.*), usuwa się z pod mego sądu. Jeżeli to jest system Pistora, aby wartości aptek przez udzielanie ile możności jak najwięcej koncesyi obniżyć, wtedy nie powinno się robić żadnych wyjątków.

Dlaczego zwinięto nazad drugą aptekę w Koronie, podczas gdy obecnie w jeszcze mniejszych miastach otwiera się drugą aptekę. Niestety, nie każdy aptekarz ma pod ręką tak wpływowego męża, jak go miał kolega w Koronie w osobie deputowanego Gampa. Dlatego koledzy w średnich miastach nie zadawajcie sobie za wiele trudu w celu podniesienia waszych interesów, gdyż owoce pracy będą przecież inni zbierali. Tak, jestto smutne! We wszystkich rodzajach zawodów nagradza się i odznacza dzielnych i skrzętnych, tylko biedny aptekarz w ten sposób zyskuje nagrodę za swoją dzielność, że sadowią mu drugą koncesyę na kark. Skąd ma się brać ochota i zamiłowanie do zawodu?“ (Te stosunki są wynikiem panującego w Poznańskiem szowinizmu germańskiego *dop. Red.*).

Reforma aptekarstwa w Niemczech. *Berliner deutsche Tageszeitung* donosi, że od dawna projektowana reforma aptekarstwa może przyjdzie do skutku, gdyż poszedł na pensyę tajny nadradca medycyny Dr. Pistor, zwolennik

czysto osobistej koncesyi. Stanowisko, które on piastował, ma być obecnie rozdzielone, referat ma objąć prawnik, baron v. Zedlitz, kierunek departamentu oddziału dla aptekarstwa tajny radca medycyny Dr. Dietrich. Zdaje się więc, że i w Niemczech zaczyna kiełkować powszechna u nas tendencya, aby posady w urzędach administracyjnych obsadzać prawnikami. Po nowem ukształtowaniu się stosunków spodziewają się w Niemczech w końcu przeprowadzenia zdrowej reformy aptekarstwa, mianowicie poprawy ekonomicznego położenia aptekarzy (nb. Niemców), ograniczenia konkurencyi i t. d.

Ewentualność strejku. Czytamy w berlińskim *Vorwärts*: „Pomocnicy aptekarscy w Danii zawarli w roku 1897 z właścicielami układ co do taryfy, który się skończył 1 stycznia 1903. Od tego czasu, a więc podczas półtorarocznego przeciągu czasu rozprawiano znowu nad nową taryfą. Pomocnicy zniżali wielokrotnie swoje żądania, właściciele aptek nie okazali jednak wcale zainteresowania. Pomocnicy przedstawili swój ostatni wniosek 18 maja t. r., ale i tego nie uwzględniło Towarzystwo aptekarzy. Od upływu starego układu istniała zgoda, że, jak długo narady nie będą ukończone, mają obowiązywać nadal stare warunki pracy. Jednak aptekarze skłonili pomocników do niższych warunków, co w końcu doprowadziło, że wykaz miejsc pomocników co do wielu aptek wykazał skuteczny boykot. Ostatnie Walne Zgromadzenie organizacyi pomocników aptekarskich jednogłośnie uchwaliło, aby wszyscy członkowie złożyli na ręce prezesa swoje wypowiedzenie, opiewające na 1 lutego 1905, aby prezes według potrzeby doręczył je tym pracodawcom, którzy nie uznają żądań. Ponieważ właściciele aptek są po większej części ludźmi zasobnymi w kapitały, a pomocnicy rozporządzają dobrze prowadzoną, silną organizacyą, przyjdzie jak można przypuszczać do zaciętej walki“.

System metryczny w Anglii. Bill odnoszący się do wprowadzenia systemu metrycznego miar i wag w Anglii został obecnie przez Izbę wyższą przyjęty. Postanawia on, że od 1 kwietnia 1909 r. względnie od jakiegoś późniejszego rozporządzeniem królewskiem oznaczonego terminu ma obowiązywać metryczna miara jako *Imperial Standard*, to znaczy jako prawny system miar i wag. Jak wiadomo nowa angielska farmakopea wprowadziła już metryczny system obok dawnego angielskiego systemu wag.

Zmarli:

Leon Ader, właśc. apteki w Ropczycach, dnia 30 sierpnia b. r.
Alfred Mehoffer we Lwowie dnia 28 września, licząc lat 45.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

(Według sprawozdań firm: G. & R. Fritz i Bruno Raabe w Wiedniu).

Acid. citric.: Klg. 3 kor. 50 h. czyli o 20% tańsze.
Acid. tartaric.: o 5% tańsze.
Aether sulfuric.: wskutek podrożenia wyskoku o 10% droższy od 18 sierpnia.
Alcohol absolutus: Klg. 3 kor. 10 h.
Aloë lucida cap.: mimo obfitego przywozu ceny niezmienione.
Ammonium carbonic.: ceny podwyższone o 5%.
Bioferrin: organiczny przetwór żelaza. Cena 3 kor. 20 h. za flaszkę dla publiczności.
Bioson: połączenie białka, żelaza i lecythinu. Cena 4 kor. 50 h. dla publiczności.
Cera apium flava: towar niezafałszowany — rzadki.
Camphora raffin.: położenie spokojne.
Chininum hydrochlor.: Klg. 56 kor. 50 h.
Chininum sulfuric.: Klg. 42 kor.
Cantharides: zbiór w Rosyi wypadł źle.

Cardamomum: wkrótce będzie droższe.
Cera japonica: tańsza. Także i
Codeina i jej sole.
Digalenum: digitoksyna Cloetty.
Folia et herbae: z małymi wyjątkami zbiory w tym roku dopisały.
Fructus capsici: dwa razy droższy jak w przeszłym roku. Klg. 4 kor. 50 h.
Gummi arabicum: bardzo tanie.
Kalium chloricum: o 6% droższe.
Maretinum: nowe antipyreticum (doza 2 razy dnia 0.25).
Maryacelskie krople żołądkowe apt. Schopfa: flak. 35 h., det. 50 h., większy 63 h., det. 90 h.
Mentholum: tańsze Klg. 50 kor.
Morphium: ceny stałe.
Ol. jecoris aselli: w zimie będzie znacznie droższy, ponieważ wielką ilość wątroby przerobiono na tran parowy.
Ol. ricini: drożeje.
Paranephrinum Merck: przetwór z przynercza.
Saposilic: mechaniczny środek dezynfekcyjny.

Renomowana firma **Bruno Raabe** zawiadamia Szanownych Odbiorców, że magazyny i biura przeniosła do budynku przy Wehrgasse L. 16 w Wiedniu V/1.

Beiersdorf & Comp. w Hamburgu zakupili fabrykę mydeł Tomasza Douglasa i będą ją prowadzić dalej pod własną firmą.

Z wystawy metalowej w Krakowie.

Zamknięta właśnie wystawa wytworów krajowych z metalu przekonała nas, że wiele przyrządów dla apteki można dostać w kraju, wykonanych krajowemi siłami. Wykończenie niczem nie ustępuje zagranicznemu, — warto spróbować, niech nasz grosz zostanie w polskich rękach.

Podajemy niżej adresy wystawców i rodzaj przedmiotów, wykonanych przez nich, a w aptece mających zastosowanie.

1. **J. L. Ameisen i Moritz Ameisen**, Kraków, Krowoderska 42. — Główki syfonowe i składowe ich części. Wyrób.
2. **Czunko Karol**, zakład kotlarski, Kraków, św. Marka 31. — Aparaty destylacyjne i rekonstrukcye tychże.
3. **Domiczek Karol**, elektro-mechanik, Lwów. — Telefony, dzwonki elektryczne.
4. **Hayder Karol**, kierownik szkoły, Sambor, przedm. Dólnia. — Środek do czyszczenia i polerowania zardzewiałych przedmiotów. Skutek natychmiastowy. Wyrób.
5. **Janasiewicz Józef**, zakład ślusarski artystyczny, Lwów, Chorążczyzna 13. — Lampy wiszące stylowe. Wyrób.
6. **„Iskra“**, chemiczna fabryka, Kraków, Łobzowska 8. — Pasty i proszki do czyszczenia metali szlachetnych i nieszlachetnych, kremy, lakiery i czernidła. Wyrób.
7. **Dr. Kmietowicz Franciszek w Krynicy.** — Nożyce ogrodowe na zasadzie równoległoboków do obcinania gałązek bez użycia drabiny. Wyrabia **Gorecki Józef**, fabryka ślusarska, Kraków, św. Wawrzyńca 26.
8. **Kosiba Wojciech**, zakład ślusarski, Lwów, Piekarska 32. — Kasety i kasy ogniotrwałe. Wyrób.
9. **Krajowy zakład wyrobu etykiet w Jaśle.** — Etykiety.
10. **Kuczyński Franciszek**, blacharz, Kraków, Długa 13. — Latarnie oryentacyjne. Wyrób.
11. **Otocki Franciszek**, kierownik młynów, Sądowa Wisznia. — Pytle z łatwą wymianą sit. Wyrób.
12. **Röhring J.**, Lwów, Łyczakowska 58. — Mydło do czyszczenia metali, kit do spajania porcelany i szkła. Cegiełka do kopiowania. Wodny bronz.
13. **Stankiewicz Jan**, fabryka wag, Lwów, Franciszkańska 11. — Wagi precyzyjne stojące i ręczne. Wagi decymalne. Wyrób.
14. **Sulikowski St.**, fabryka wyrobów metalowych, Kraków-Dębniki. — Sterylizatory, lampy, samowary, spluwaczki zdrowotne. Wyrób.
15. **Szklarski Ludwik**, Podgórze. — Wagi precyzyjne i dziesiętne. Kasy ogniotrwałe. Wyrób.
16. **Zarząd mechanicznej fabryki szpagatu c. k. uprzyw. galic. Banku hipot.**, Podgórze.— Nici, sznurki, szpagaty wszelkich gatunków. Wyrób.
17. **Zakłady górniczo-hutnicze**, Niedzieliska p. Szczakowa. — Pył tlenku cynkowego, biel cynkowa śnieżna. Wyrób.
18. **Związkowa fabryka oleju**, Kraków, Wolska 20. — Olej rzepakowy surowy i rafinowany. Olej lniany. Pokost. Wyrób.

Z BIURA POŚREDNICTWA.

Biuro pośrednictwa Galic. Towarz. farm. „Unitas“ w Krakowie uprasza wszystkich korzystających z biura, aby przy zgłaszaniu się bezwarunkowo nadsyłali równocześnie należytość za pośrednictwo statutem przepisaną (od członków po 1 koronie, niećzłonkowie płacą 4 korony). Wszelkie korespondencye nadsyłane bez należytości za pośrednictwo pozostają bez odpowiedzi.

Nakładem Gal. Tow. farm. „Unitas“. — Redaktor odpowiedzialny: **Mr Bolesław Jawornicki.**
W Krakowie. czcionkami drukarni Związkowej, pod zarządem A. Szyjewskiego.